

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie form działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 19 września 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.), zgodnie, z którym minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, formy działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem, mając na względzie dobro dzieci i młodzieży.

Projektowane rozporządzenie zastąpi obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz.226), wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art.9 ust.4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 24, poz.198), zgodnie, z którym minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe formy działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

Wydanie nowego rozporządzenia w sprawie form działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem jest również związane z potrzebą dostosowania jego przepisów do nowych rozwiązań i aktów prawnych, w szczególności określających:

- podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół,
- zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,

- warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach,
- warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych,
- szczegółowe zasady działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych.

1. § 1 (zakres podmiotowy i przedmiotowy rozporządzenia)

1) Przepis § 1 projektu określa zakres podmiotowy i przedmiotowy rozporządzenia. Stosuje się go do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem uczęszczających do szkół i placówek.

Z § 1 obowiązującego rozporządzenia usunięto przepis definiujący „zagrożonych uzależnieniem”, gdyż znajduje się on w art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z użytym w ustawie określeniem „osoby zagrożonej uzależnieniem” rozumie się osobę, u której zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza duże prawdopodobieństwo powstania uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychotropowych, albo osobę sporadycznie używającą środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych. Należy zauważyć, że zgodnie z ustawą z dnia 8 października 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz.1396) dokonano zmiany znaczenia „środek zastępczy, który obejmuje tzw. *dopalacze*, nowe substancje o działaniu psychoaktywnym, które od 2008 roku pojawiły się masowo w obrocie, w sklepach oraz w sprzedaży internetowej. Jak ujawniły badania toksykologiczne część substancji z tej grupy może stwarzać poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ich użytkowników oraz prowadzić do uzależnienia.

Szkoły i placówki systemu oświaty rozwijają działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą.

2. § 2-8 (działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i zapobiegawcza szkoły i placówki)

1) w § 2 – projektowane zmiany wskazują, na czym polegają działania wychowawcze, edukacyjne, informacyjne i zapobiegawcze w szkole i w placówce. W § 2 projektu powtórzono w przeważającej części dotychczasowe regulacje. Dokonano zmian w § 2 pkt. 2, w którym określono ważną z punktu widzenia działań informacyjnych grupę odbiorców tj. nauczycieli, uczniów i rodziców oraz wskazano na informowanie o uzależnieniach, a nie jak dotychczas jedynie o narkomanii. Analogicznie ważną zmianą przepisów § 2 w pkt. 5 jest poszerzenie zakresu oddziaływań informacyjnych na różne rodzaje uzależnienia, nie tylko narkomanię. W ocenie wielu specjalistów, w dzisiejszych czasach charakterystyczne jest używanie różnych substancji psychoaktywnych łącznie. Zjawisko to określane jest mianem politoksykomanii¹. Stąd w działaniach informacyjnych ważne jest przekazywanie wiedzy nie tylko o narkotykach, lecz również o zagrożeniach związanych z alkoholem, tytoniem, czy środkami zastępczymi, w tym tzw. *dopalaczami*. Jak dowodzą liczne opracowania, powody sięgania po substancje psychoaktywne przez młodzież są podobne, a mechanizmy uzależnienia takie same. Należy podkreślić, że w pozostałych punktach § 2 używa się pojęcia uzależnienia.

W § 2 w pkt. 5 zaprojektowano także poszerzenie kręgu osób, które powinny zostać przygotowane z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, o osoby pracujące z dziećmi, a nie jedynie zajmujące się ich wychowaniem.

2) w § 3 projektu powtórzono dotychczasowe regulacje, w myśl, których za organizację działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz przygotowanie nauczycieli do realizacji tych zadań odpowiada dyrektor szkoły lub placówki. Brzmienie przepisu zostało dostosowane do terminologii ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

---

¹ Raport ESPAD „Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów w 35 krajach europejskich. Streszczenie; J. Sierosławski „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych 2007. Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD, Warszawa 2007.

3) Zrezygnowano z powtarzania w projekcie rozporządzenia przepisu dotyczącego organizowania w szkołach i placówkach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz prowadzenia edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia psychicznego (§ 4 obowiązującego rozporządzenia). Obowiązek udzielania i organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej wynika z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Rozporządzenie to normuje zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach w sposób umożliwiający zapewnienie każdemu uczniowi kompleksowej oferty pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej ucznia, tj. w środowisku jego nauczania i wychowania - w przedszkolu, szkole, placówce i środowisku rodzinnym, poprzez działania wspierające rodziców. Uczeń ma zapewnioną zindywidualizowaną pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zgodnie z jego indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz możliwościami psychofizycznymi, rozpoznanymi przez nauczyciela lub specjalistę, prowadzącego zajęcia z uczniem. Pomoc ta dotyczy m. in. problematyki niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, w tym zagrożenia uzależnieniami. Proponowane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki organizuje w konsekwencji działań pedagogicznych podjętych przez nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, którzy są obowiązani poinformować go o rozpoznaniu indywidualnej potrzeby udzielenia uczniowi pomocy. Rekomendacje dla dyrektora przygotowuje zespół nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem na podstawie analizy jego sytuacji edukacyjnej.

Przepis dotyczący prowadzenia edukacji prozdrowotnej wynika z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DZ. U. Nr 51, poz.458, z późn. zm.). Jednakże sukcesywnie wdrażana nowa podstawa programowa określona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego

w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4. poz. 17), zastępuje edukację prozdrowotną - edukacją zdrowotną, której celem jest kształtowanie u uczniów nawyku dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętności tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu. Natomiast uwzględniona w § 4 obowiązującego rozporządzenia promocja zdrowia psychicznego uregulowana jest w art. 19 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

4) w § 4 projektu rozporządzenia wprowadzono trzy kategorie zajęć, podczas których są realizowane zadania z zakresu działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. Pierwsza kategoria mówi o zajęciach organizowanych w ramach: pomocy psychologiczno-pedagogicznej, godzin z wychowawcą klasy, godzin do dyspozycji dyrektora oraz zajęć prowadzonych w świetlicy. Druga kategoria obejmuje zajęcia edukacyjne, w których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, a które mogą być realizowane na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych. Trzecia natomiast obejmuje nadobowiązkowe zajęcia pozalekcyjne. Dostosowano tym samym terminologię dotyczącą podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej do przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz przepisów w sprawie:

- 1) ramowych planów nauczania w szkołach publicznych;
- 2) ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół;
- 3) zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

5) w § 5 projektu rozporządzenia zachowano przepisy dotyczące działalności informacyjnej (§ 6 obowiązującego rozporządzenia), wprowadzając jedynie zmianę w ust. 1 pkt. 4 polegającą na zastąpieniu nieobowiązującej już ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wprowadzona zmiana umożliwi prowadzenie działalności informacyjnej obejmującej upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli informacji na temat skutków prawnych związanych

z naruszeniem przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przy uwzględnieniu obowiązującej ustawy.

6) w projektowanym rozporządzeniu zrezygnowano z powtarzania przepisu § 7 obowiązującego rozporządzenia dotyczącego wspierania działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i zapobiegawczych przez organy prowadzące szkoły i placówki. Powyższa regulacja zawarta jest w art. 5 i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

7) Przepis § 6 projektu rozporządzenia pozostaje bez zmian w stosunku do obowiązującego rozporządzenia. Natomiast § 7 projektu rozporządzenia został dostosowany do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie używania pojęcia „wprowadzania do obrotu ” środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych.

8) § 10 obowiązującego rozporządzenia został włączony do projektu rozporządzenia, jako § 8. Został on dostosowany do nowych rozwiązań i aktów prawnych, w szczególności podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół oraz zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Przepis § 8 projektu określa obowiązek przygotowania przez szkoły i placówki w ramach programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki planu działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem. Zgodnie z podstawą programową działalność edukacyjna szkoły jest określona przez: szkolny zestaw programów nauczania, który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego; program wychowawczy szkoły obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym. Programy te tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela. Zgodnie z nową

podstawą programową poszczególni nauczyciele podejmują działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach.

W projekcie rozporządzenia wskazano podstawowy zakres planu działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem, który, w zależności od potrzeb, może zostać rozszerzony przez dyrektora szkoły lub placówki.

W związku z wprowadzeniem w § 8 projektu rozporządzenia obowiązku przygotowania planu działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem w ramach programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki, wprowadzono przepis przejściowy (§ 10 projektu rozporządzenia), który umożliwi szkołom i placówkom uzupełnienie programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki o plan, o którym mowa w § 8, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

3. § 9 (współdziałanie szkół i placówek z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i zakładami opieki zdrowotnej)

W stosunku do przepisu § 11 obowiązującego rozporządzenia, w § 9 projektu rozporządzenia, wprowadzono przepis poszerzający zakres współdziałania szkół i placówek na rzecz rozwijania zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym profilaktyki i leczenia uzależnień o możliwość współdziałania z zakładami opieki zdrowotnej, które mogą obejmować swoim zakresem świadczenia podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, w oparciu o ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej. Zaprojektowany przepis umożliwi szkołom i placówkom szerszy zakres współpracy służący efektywnej realizacji planu, o którym mowa w § 8 projektu rozporządzenia.

Wprowadzono również zmianę porządkową polegającą na dodaniu w pkt 1 wyrażenia „w tym poradniami specjalistycznymi” dostosowującą brzmienie przepisu do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-

pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228 poz. 1488).

Przedmiot projektowanego rozporządzenia nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597). w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

Projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z 2009 r. Nr 42, poz. 337 oraz 2011 r. Nr 106, poz. 622).

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Rozporządzenie będzie oddziaływać na uczniów, ich rodziców i nauczycieli, a także na szkoły i placówki systemu oświaty oraz organy prowadzące szkoły i placówki.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przesłany do zaopiniowania przez związki zawodowe w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.), organizacje pracodawców w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.) i partnerów społecznych, tj. przez:

1. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”;
2. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
3. Forum Związków Zawodowych;
4. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego;
5. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
6. Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
7. Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
8. Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80”, Komisja Krajowa;
9. Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”;
10. Komisję Krajową NSZZ „Solidarność 80”;
11. Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
12. Krajową Sekcję Oświaty NSZZ „Solidarność”;
13. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
14. Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej;
15. Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
16. Związek Rzemiosła Polskiego;
17. Business Centre Club – Związek Pracodawców;
18. Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego;
19. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Resocjalizacji;

20. Fundację Synapsis;
21. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym;
22. Polski Związek Głuchych. Zarząd Główny;
23. Polski Związek Niewidomych. Zarząd Główny;
24. Polski Związek Logopedów;
25. Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu;
26. Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
27. Polską Radę Ekumeniczną;
28. Radę Szkół Katolickich;
29. Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
30. STO Ogólnopolskie Forum Rodziców;
31. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
32. Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców;
33. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
34. Konfederację Stowarzyszeń Nauczycielskich;
35. Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
36. Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół;
37. Radę Główną Szkolnictwa Wyższego;
38. Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
39. Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich;
40. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Gminnych Samorządowych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli;
41. Stowarzyszenie Dyrektorów i Nauczycieli Centrów Kształcenia Praktycznego;
42. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Dyrektorów Centrów Kształcenia Ustawicznego;
43. Krajową Izbę Edukacji;
44. Polską Radę Organizacji Młodzieżowych;
45. Radę Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej;
46. Stowarzyszenie „Monar” Zarząd Główny;
47. Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii;
48. Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN;
49. Warszawskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”;
50. Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt został przekazany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

3. Wpływ projektu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ projektu na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ projektu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ projektu na sytuację i rozwój regionalny

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.